جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت بهداشت
دفتر آموزش و ارتقای سلامت

شیوه نامه اجرایی

برنامه فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم

تابستان ۱۴۰۲

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست

مقدمه: ۲-۵

واژه نامه: ۶

سیاست‌های کلان سلامت حامی برنامه فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم..... ۷

جزییات توسعه فرهنگی و هنری استان ها ۸-۹

اهداف برنامه فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم ۱۰

ارکان و ترکیب..... ۱۰

شرح وظایف ۱۱-۱۵

مراحل اجرای برنامه..... ۱۵

اعضای کارگروه کشوری فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم..... ۱۶

اعضای کارگروه استانی فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم..... ۱۳

معیارها و روش انتخاب اعضای کارگروه فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم ۱۸

فرایند تعیین دستور کار جلسات شورا..... ۱۸-۱۹

نحوه برگزاری جلسات ۲۰

ارائه گزارش به سطح ملی ۲۰

پیوست ها ۲۱-۲۲

ضمایم..... ۰۰

مقدمه:

در جهان بینی اسلامی، فرهنگ به معنای اخصّ آن مشتمل بر نظام اعتقادات، ارزش ها، اخلاقیات و رفتارها بوده و منبعث از وحی و جهت دهنده و محتوی بخش نظام ها و بخش های جامعه است. باورها و اعتقادات و ارزش های اسلامی، شاکله نهادها و سازمان جامعه اسلامی را ایجاد کرده و در تار و پود اندیشه و تفکر و کردار و رفتار فردی و اجتماعی فرد مسلمان تنیده شده است. چنین یکپارچگی و در هم تنیدگی کلنمای اعتقادات و باورها، ارزش ها و رفتارها، دین اسلام را به یک فرهنگ (فرهنگ اسلامی) مبدل ساخته است.

فرهنگ اسلامی در هر جامعه و کشوری با حفظ ماهیت و اصالت الهی و جهانشمول خویش، شکل و صورتی متناسب با مقتضیات جغرافیایی، تاریخی، زبانی و... به خود می گیرد. فرهنگ اسلامی- ایرانی همان فرهنگ متعالی اسلامی است که در روح و کالبد فرهنگ ایران زمین دمیده شده و متناسب با تاریخ، جغرافیا، مذهب، زبان و ... در طی ۱۴ قرن گذشته توسعه و تکامل یافته است.

در چند دهه اخیر، به واسطه تغییر و تحولات اساسی و فراگیر در عرصه های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی- امنیتی، اقتصادی و فناوری در مقیاس منطقه ای و جهانی، نقش ممتاز و تعیین کننده فرهنگ (فرهنگ های ملی و منطقه ای) در عرصه های ملی، بین المللی و جهانی نمایان تر شده است. انقلاب اسلامی ایران، به عنوان نقطه عطف تحولات معنوی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی قرن بیستم از ظرفیت ها و توانایی های بالفعل و بالقوه عظیمی در این حوزه برخوردار است و پیشرفت و تعالی همه جانبه کشور، مستلزم بهره گیری مؤثر و هوشمندانه از آن در سطح ملی و مناسبات و تعاملات منطقه ای و جهانی است. در حقیقت، فرهنگ به معنای اخص آن، از مختصات ذاتی، مزیت های راهبردی، انحصاری و سرنوشت ساز کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران می باشد که همواره مورد تأکید معمار کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (قدس سره) و مقام معظم رهبری (دامه ظله) بوده است.

فرهنگ نظام واره و کلیتی واحد است و شامل «عقاید و باورهای اساسی، ارزش ها، آداب، الگوهای رفتاری ریشه دار و دیرپا، نمادها و مصنوعات» در در سطح محلی، ملی، عمومی و حرفه ای می باشد. فرهنگ به مثابه «روح جامعه » به زندگی فردی اجتماعی انسان معنا و هویت می بخشد و شکل دهنده و اثرگذار بر ذهنیت و گرایش های افراد و جامعه و تعیین کننده رفتار عمومی است. فرهنگ، جهت بخش جامعه و نظام های فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است.

تأثیر متقابل فرهنگ و سلامتی بسیار پیچیده است و مستلزم در نظر گرفتن مجموعه ای از دلایل، تجربیات، تجلیات و روش های پیشگیری و درمان برای انبوهی از مشکلات انسانی است. با این حال اگرچه تنوع فرهنگی – بویژه در رابطه با سلامتی – در ظاهر جذاب و فریبنده است، می تواند به همان اندازه تفاوت های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی بین مردم را نیز پنهان کند.

در بیانیه آلماآتا در سال ۱۹۷۸ سازمان بهداشت جهانی با تمرکز بر مراقبت های بهداشتی اولیه، بیشتر بر ابعاد اجتماعی سلامت تأکید کرد. این بیانیه با تمرکز بر اولویت جامعه، امکان ادغام ارزش های جامعه را فراهم کرد. جوامع مختلف ارزش های متفاوتی دارند. این تفاوت ها اغلب نشان دهنده فرهنگ ها یا خرده فرهنگ های مختلف است. بنابراین حرکت به سمت سلامت جامعه ، مکانیزمی را برای ادغام ارزش های فرهنگی در مراقبت های بهداشتی ارائه می دهد.

پیشرفت ها در زمینه بهداشت و اصول پیشگیری از بیماری ها نقش انکار ناپذیری در افزایش امید به زندگی دارد. مداخلات پیشگیرانه غالبا در شرایط زندگی و رفتار افراد تأثیرگذار است. در نتیجه فرهنگ و پذیرش جوامع، زمینه اجتماعی را برای اصلاح شرایط زندگی و تغییر رفتارهای بهداشتی فراهم می کند. ضرورت فرهنگ سازی برای ارتقای سلامت جامعه را می توان در چهار حیطه طرح کرد از جمله:

۱) تحقق پوشش همگانی سلامت

پوشش همگانی سلامت (UHC[1])، نیازمند اقدام همزمان در سه حیطه مختلف است:

- توانمند سازی مردم باید در محل زندگی، کار ، تحصیل و جامعه برای تأمین، حفظ و ارتقای سلامت به عنوان یک ثروت فردی، خانوادگی و اجتماعی
- فراهم نمودن سیستم ارائه خدمات بهداشتی امکان دسترسی به خدمات ارتقای سلامت، پیشگیری از بیماری، دارو، درمان و توانبخشی با کیفیت و ارزان قیمت برای تمامی مردم
- ضرورت حفاظت مالی از مردم برای برخورداری از تمامی خدمات سلامت

۲) ارتقای سلامت با رویکرد اجتماعی شدن سلامت

ارتقای سلامت فرایند قادر سازی مردم برای افزایش کنترل بر سلامتی خود و بهبود آن است. شرط رسیدن به بالاترین سطح خوب بودن جسمی، روانی و اجتماعی، این است که افراد یا گروه ها توانایی شناسایی و برآورده کردن نیازها و آرزوهای خود را داشته باشند و بتوانند محیط اطراف خود را تغییر دهند یا با آن کنار بیایند. در نتیجه سلامتی به عنوان هدف زندگی در نظر گرفته نمی شود، بلکه منبع مثبت برای زندگی روزمره محسوب می شود.

۳) تغییر رفتار

رفتارهای سلامت عملکردهای شخصی هستند که خطر بیماری یا آسیب را افزایش یا کاهش می دهند. اغلب به رفتارهایی که قابل پیش بینی هستند عادت می گویند. روانشناسان در جستجوی درک عادت های سلامت، به عنوان نظام های سازمان یافته، متشکل از توالی اعمال روزمره، عواقب و عکس العمل هایی که منجر به نتایج قابل پیش بینی می شوند هستند. برای مثال عادت های غذایی جزو کارهای روزمره تکراری است که هر کدام شامل توالی های آشکار رفتار هستند، نظیر خرید از فروشگاه، آماده کردن و تهیه غذا و لذت بردن از غذا در جمع خانوادگی یا مکان های دیگر.

[1] . Universal Health Coverage

۴) ترویج سبک زندگی سالم

شیوه زندگی که از آن به عنوان سبک زیستن یاد می شود، اولین بار در سال ۱۹۲۹ توسط آلفرد آدلر، روانشناس شناس اجتماعی مطرح شد. این مفهوم را می توان مجموعه ای کم و بیش جامع و منسجم از عملکردهای روزمره یک فرد دانست که نه فقط نیازهای جاری او را برآورده می سازد، بلکه روایت خاصی را که وی برای هویت شخصی خویش برمی گزیند، در برابر دیگران مجسم می سازد. سبک زندگی بیان گر نگاه فرد به زندگی، جهان و ارزش های مورد قبول اوست. به عبارت دیگر سمبل و نماد هدایت افراد یک جامعه است که تمامی جنبه های زندگی آن ها را در بر می گیرد. سبک زندگی شیوه های نسبتا ثابتی است که فرد اهداف خود را بوسیله آن ها دنبال می کند. این شیوه نسبتا ثابت شامل بسیاری از حوزه های زندگی فرد، از جمله نظام معیشتی، تفریح و شیوه های گذراندن اوقات فراغت، الگوی خرید و مصرف، استفاده از محصولات تکنولوژیک و امثال آن می شود. سبک زندگی به ما کمک می کند تا معنی عملکرد افراد برای خودشان و دیگران را درک کنیم. اهمیت سبک زندگی بیشتر از آن جهت است که بر کیفیت زندگی و پیشگیری از بیماری ها مؤثر است. فرد با انتخاب سبک زندگی سالم، برای حفظ و ارتقای سلامتی خود و پیشگیری از بیماری ها اقدامات و فعالیت هایی از قبیل رعایت رژیم غذایی مناسب، خواب، فعالیت بدنی، کنترل وزن، عدم مصرف سیگار و الکل و ایمن سازی در مقابل بیماری ها را انجام می دهد. سبک زندگی سالم به تمام رفتارهایی که تحت کنترل شخص هستند یا بر خطرات بهداشتی فرد تأثیر می گذارند گفته می شود و منبعی ارزشمند برای کاهش شیوع و تأثیر مشکلات بهداشتی و ارتقای سلامت، تطابق با عوامل استرس زای زندگی و بهبود کیفیت زندگی است.

با توجه به چهار ضرورت مطرح شده در خصوص اقدام فرهنگی برای ارتقای سلامت جامعه، همچنین تأثیر ۷۵ درصدی مؤلفه های اجتماعی مؤثر بر سلامت و در راستای تحقق ابعاد فرهنگی سیاست‌های کلی سلامت، ابلاغی مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) می توان گفت که سبک زندگی سلامت محور به عنوان یک پدیده چند علتی و چند بعدی به الگوهای جمعی رفتار مربوط می شود که می تواند برای جلوگیری از مشکلات مربوط به سلامت و تضمین کننده سلامت فرد باشد.

در برنامه فرهنگ سلامت، هدف جلب مشارکت بین بخشی در راستای ارتقای فرهنگ سلامت مردم می باشد. یک فرهنگ مجموعه ای از رهنمودها یا فرمول ها را برای زندگی در جهان به ما ارائه می دهد. فرهنگ های اجتماعی افراد را با اعتقادات، ارزش ها و عادت های خاصی پرورش می دهند. فرهنگ واسطه ای است که مردم به عنوان تسهیل گر روابط اجتماعی برای برقراری ارتباط از آن استفاده می کنند.

در سطح ملی کارگروه فرهنگ سلامت ذیل شورای فرهنگ عمومی کشور به ریاست معاون بهداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دبیری مدیرکل دفتر آموزش و ارتقای سلامت با حضور اعضای مرتبط با فرهنگ سلامت از سایر دستگاه ها / سازمان ها تشکیل می گردد. دبیرخانه کارگروه فرهنگ سلامت در معاونت بهداشت و دفتر آموزش و ارتقای سلامت می باشد.

در استان ها ساختار متناظر شورای فرهنگ عمومی استان وجود دارد که ریاست آن را معاون بهداشت و دبیری را مدیرگروه آموزش و ارتقای سلامت به عهده دارد. دستور کار جلسات شورای فرهنگ عمومی استان ها با در نظر گرفتن اولویت های ملی و استانی سلامت و همچنین ساز و کار مشخص و تعریف شده برای هر جلسه از قبل تعیین می گردد.

قابل استناد نیست

واژه نامه:

- **فرهنگ سلامت**

فرهنگ سلامت، فرهنگی است که بر خودمراقبتی و تقدم پیشگیری بر درمان و مجموعهٔ باورها و رفتارهای سالم و مؤثر در این زمینه تأکید دارد و بسترهای لازم برای تحقق شرایط مناسب جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی را فراهم می آورد.

- **سلامت معنوی**

سلامت معنوی وضعیتی از سلامت است و حالت هدفمند و معنادار حیات انسانی است که حاصل ایمان، اعتقاد و ارتباط فرد با قدرت و کمال لایتناهی الهی و زندگی ابدی پس از مرگ می باشد. سلامت معنوی به نشاط، امید، رضایت مندی، اطمینان قلبی، آرامش و داشتن قلب سلیم در فرد و رستگاری در دنیا و آخرت منجر می شود و ارتباط پویای مبتنی بر مکارم اخلاق، عشق و محبت با خود، دیگران و جهان پیرامون ایجاد می کند.

- **رفتار سالم**

هرگونه فعالیتی که فرد برای ارتقا و حفظ سلامتی خود در زمینه های جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی انجام می دهد.

- **سواد سلامت**

سواد سلامت، نشان دهنده مهارت‌های شناختی و اجتماعی است که انگیزه و توانایی لازم را برای دسترسی، درک و کاربرد اطلاعات در حوزه سلامت ایجاد می‌نماید، به گونه‌ای که سلامت مطلوب را حفظ کند و ارتقاء دهد.

- **سبک زندگی سالم**

سبک زندگی سلام شامل مجموعه ای از رفتارها و تصمیماتی است که به حفظ و بهبود سلامت فیزیکی، روانی و اجتماعی افراد کمک می کند و شامل تغذیه سالم، ورزش منظم، خواب کافی، کاهش استرس، قطع سیگار و الکل و ارتباطات اجتماعی مثبت است.

- **مؤلفه های اجتماعی مؤثر بر سلامت**

طبق اعلام سازمان بهداشت جهانی (WHO)، تعیین کننده های اجتماعی سلامت را به صورت شرایطی که افراد در آن متولد شده، رشد کرده و کار می کنند، زندگی می کنند و پیر می شوند و همچنین مجموعه ای گسترده از نیروها و سیستم های شکل دهنده شرایط روزمره تعریف می کنند.

این سازمان همچنین بیان می‌کند که "این شرایط با توزیع پول، قدرت و منابع در سطوح بین‌المللی، ملی و محلی شکل می‌گیرد." این شرایط اجتماعی قشربندی اجتماعی را ایجاد می‌کند و مسئول نابرابری‌های بهداشتی در میان گروه‌های مختلف مردم بر اساس طبقه اجتماعی و اقتصادی، جنسیت و قومیت است.

سیاست‌های کلان سلامت حامی برنامه فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم

- سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری، به ویژه بند ۱ جزء ۲ (آگاه‌سازی مردم از حقوق و مسؤولیت‌های اجتماعی خود و استفاده از ظرفیت محیط‌های ارائه مراقبت‌های سلامت برای رشد معنویت و اخلاق اسلامی در جامعه)

- بند ۲ (تحقق رویکرد سلامت همه‌جانبه و انسان سالم در همه قوانین، سیاست‌های اجرایی و مقررات با رعایت اولویت پیشگیری بر درمان و...)

- بند ۱۱ (افزایش آگاهی، مسؤولیت‌پذیری، توانمندی و مشارکت ساختارمند و فعالانه فرد، خانواده و جامعه در تأمین، حفظ و ارتقای سلامت با استفاده از ظرفیت نهادها و سازمان‌های فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ای کشور و...)

- سیاست‌های کلی آمایش سرزمین به ویژه بند ۱ (تربیت انسان‌های سالم، باانگیزه، شاداب، متدین، وطن‌دوست، جمع‌گرا، نظم‌پذیر و قانون‌گرا)

- بند ۶ (ارتقای امید به زندگی، تأمین سلامت و تغذیه سالم جمعیت و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و...)

- نقشه مهندسی فرهنگی کشور(راهبردهای کلان ۳ و ۴ و ۵)

- نقشه جامع علمی کشور(راهبرد کلان ۱۱)

- اهداف کلان راهبردی معاونت بهداشت در سند عدالت و تعالی نظام سلامت (ارتقاء آگاهی و میزان سواد سلامت جامعه در راستای افزایش پیش گیری، خودمراقبتی فعال و اصلاح سبک زندگی)
- بخش های مرتبط با سلامت در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به منظور ارتقای عادلانه سلامت در کشور با استفاده بهینه از مشارکت آگاهانه و مسؤولانه مردم و توسعه همکاری‌های بین‌بخشی

جزییات توسعه فرهنگی و هنری استان ها

وضعیت شاخص های هنری استان:

عنوان شاخص	مرکز استان	شهرستان های تابعه	تعداد کل استان	هدف پیش بینی شده تا ۱۴۰۵
جمعیت شهرستان / هزار نفر				
موسسات فرهنگی -هنری چند منظوره				
مؤسسات فرهنگی تک منظوره				
مؤسسات هنری تک منظوره				
آموزشگاه آزاد هنری - تجسمی				
آموزشگاه آزاد هنری - موسیقی				
آموزشگاه آزاد هنری نمایش				
آموزشگاه آزاد سینمایی				
سینما / تعداد سینما				
سینما / تعداد سالن				
سینما / تعداد صندلی				
تعداد نگار خانه				
تعداد سفره خانه های سنتی				
انجمن سینمای جوان				

وضعیت شاخص های هنری هر شهرستان:

عنوان شاخص	شهرستان	تعداد کل استان	هدف پیش بینی شده تا ۱۴۰۵
جمعیت شهرستان / هزار نفر			
موسسه فرهنگی -هنری چند منظوره			
آموزشگاه آزاد هنری - تجسمی			
آموزشگاه آزاد هنری - موسیقی			
آموزشگاه آزاد هنری نمایش			
آموزشگاه آزاد سینمایی			
فروشگاه های عرضه محصولات فرهنگی			
مراکز بازی های رایانه ای			
انجمن سینمای جوان			
انجمن های فرهنگی هنری			
سینما / تعداد سینما			
سینما / تعداد سالن			
سینما / تعداد صندلی			
تعداد نگار خانه			
تعداد سفره خانه های سنتی			
تعداد فرهنگسراهای اداره ارشاد			
تعداد فرهنگ سراهای سایر ارگان ها			

پیش نویس استاندارد نیست

اهداف برنامه فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم

اهداف برنامه فرهنگ سلامت تا پایان سال ۱۴۰۵ مشخص شده است. خلاصه اهداف مورد انتظار به شرح زیر است:

هدف کلی	هدف کمی*		حد انتظار		
	عنوان	واحد	۱۴۰۳	۱۴۰۴	۱۴۰۵
ارتقای فرهنگ سلامت با در نظر گرفتن نقش مؤلفه های اجتماعی مؤثر بر سلامت	پوشش برنامه ملی ارتقای فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم به میزان ۱۰۰ درصد تا سال ۱۴۰۵ در کل استان ها	درصد دانشگاه های تحت پوشش	۵۰٪	۷۵٪	۱۰۰٪
	درصد تحقق۶ راهکار* تعیین شده در برنامه ملی ارتقای فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم در هر یک از استان ها	درصد تحقق اهداف برنامه	۵۰٪	۷۵٪	۱۰۰٪

*۵ راهکار تعیین شده برای اجرای برنامه ارتقای فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم:

۱. صدور ابلاغ رئیس و دبیر کارگروه فرهنگ سلامت استان
۲. صدور ابلاغ اعضای کارگروه فرهنگ سلامت استان
۳. برگزاری جلسات کارگروه استانی فرهنگ سلامت به صورت فصلی
۴. تعیین دستور کار جلسات بر اساس فرایندهای تعریف شده در شیوه نامه
۵. پیگیری مصوبات جلسات
۶. ارسال گزارش فصلی به سطح ملی

ارکان و ترکیب:

۱. رئیس کارگروه فرهنگ سلامت استان معاون بهداشت و دبیر کارگروه، مدیرگروه آموزش و ارتقای سلامت می باشد.
۲. دبیرخانه کارگروه فرهنگ سلامت استانی در معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تشکیل می گردد.
۳. محل تشکیل جلسات در مرکز بهداشت استان می باشد.

شرح وظایف:

شرح وظایف رئیس گروه دانشگاه:

شرح وظایف اجرایی / عملیاتی:

۱) ابلاغ سیاست ها و برنامه های دفتر آموزش و ارتقاء سلامت معاونت بهداشت وزارت متبوع در خصوص برنامه فرهنگ سلامت به واحدهای تحت پوشش و اجرای آن
۲) حمایت طلبی، تعامل و همکاری با ادارات، دستگاه ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی که مستقیم یا غیر مستقیم در حوزه فرهنگ نقش و تأثیر دارند، در راستای ارتقای فرهنگ سلامت و ترویج سبک زندگی سالم
۳) حمایت طلبی، تعامل و همکاری با شورای فرهنگ عمومی در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه
۴) تعامل و همکاری با سایر معاونتهای دانشگاه به منظور جلب همکاری های درون بخشی با هدف ترویج فرهنگ سلامت
۵) تعامل و همکاری درون سازمانی با سایر حوزه های معاونت بهداشت به منظور جلب همکاری های درون بخشی با هدف ترویج فرهنگ سلامت
۶) حمایت طلبی، تعامل و ارتباط با اساتید، متخصصین، فرهیختگان، صاحب نظران و اصحاب فرهنگ و هنر در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه و ترویج سبک زندگی سالم
۷) نظارت بر اجرای مفاد تفاهم نامه های همکاری با سایر دستگاه ها / سازمان های مرتبط به منظور تبلیغ و ترویج فرهنگ سلامت
۸) حمایت طلبی و بهره گیری از ظرفیت نیروهای جهادی و تشکل های مردمی در راستای ترویج فرهنگ سلامت
۹) حمایت طلبی و بهره گیری از ظرفیت مشارکت مالی مردم و خیرین در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه
۱۰) حمایت طلبی و بهره گیری از ظرفیت مساجد در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه
۱۱) حمایت طلبی و بهره گیری از ظرفیت پایگاه های بسیج در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه
۱۲) حمایت طلبی و بهره گیری از ظرفیت عناصر فرهنگی جامعه از جمله روحانیون، آموزگاران تأثیرگذار و علاقمند در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه
۱۳) حمایت طلبی و بهره گیری از ظرفیت مؤسسات فرهنگی و هیأت های مذهبی در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه
۱۴) ظرفیت سازی به منظور برگزاری جشنواره / رویداد / مسابقات در خصوص ارتقای فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم
۱۵) تعامل و همکاری با سازمان صدا و سیمای استان و سایر رسانه های جمعی برای توسعه و فرهنگ سازی سلامت و سبک زندگی سالم در شبکه های استانی براساس اولویت های مبتنی بر نیازسنجی سلامت جامعه و اولویت های آموزشی فرهنگی حوزه معاونت بهداشت
۱۶) انجام سایر امور مربوطه طبق دستور مافوق مطابق مقررات
۱۷)

وظایف برنامه‌ریزی / سازماندهی/ نظارت/ هماهنگی

۱) نظارت بر تدوین برنامه عملیاتی سالیانه فرهنگ سلامت و پایش و نظارت بر اجرای برنامه ها جهت حصول اهداف تعیین شده

۲) نظارت بر نحوه اجرای برنامه فرهنگ سلامت و تحلیل پایش

۳) مدیریت و نظارت بر برگزاری منظم دوره ای جلسات شورای استانی فرهنگ سلامت

۴) نظارت بر توانمندسازی کارشناس های شهرستان های تابعه برای ایفای وظیفه تخصصی در برنامه فرهنگ سلامت

۵) نظارت بر ارزشیابی برنامه های فرهنگ سلامت و تجزیه و تحلیل شاخص ها

۶) نظارت بر تهیه و تنظیم گزارش عملکرد (مستندسازی) اقدامات انجام یافته و ارائه آن به مسئولین ذیربط

شرح وظایف آموزش/پژوهش/نوآوری/ بهبود کیفیت

۱) نظارت بر تشکیل "کمیته علمی" با حضور اساتید مرتبط به منظور انجام مشاوره های لازم در خصوص موارد فنی در حوزه فرهنگ سلامت

۲) مدیریت و نظارت بر برگزاری جلسات منظم دوره ای کمیته علمی با دستور کار مشخص

۳) حمایت طلبی و نظارت در خصوص برون سپاری پژوهش های مورد نیاز در حوزه فرهنگ سلامت به دانشکده ها و مراکز تحقیقاتی مرتبط

۴) تعامل و ارائه مشاوره فنی در زمینه فرهنگ سلامت به واحدهای زیر مجموعه و سایر سازمان ها، ادارات و نهادها در منطقه

۵) مدیریت و نظارت بر طراحی و اجرای پژوهش های کاربردی در حوزه فرهنگ سلامت در سطح منطقه

۶) شرکت فعال در دوره های آموزشی در جهت ارتقای معلومات و توانمندیهای شغلی

شرح وظایف کارشناسان دانشگاه:

شرح وظایف اجرایی / عملیاتی:

۱) بهره گیری از ظرفیت، تعامل و همکاری با ادارات، دستگاه ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی که مستقیم یا غیر مستقیم در حوزه فرهنگ نقش و تأثیر دارند، در راستای ارتقای فرهنگ سلامت و ترویج سبک زندگی سالم

۲) بهره گیری از ظرفیت، تعامل و ارتباط با اساتید، متخصصین، فرهیختگان، صاحب نظران و اصحاب فرهنگ و هنر در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه و ترویج سبک زندگی سالم

۳) تعامل و همکاری با شورای فرهنگ عمومی در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه

۴) ارتباط مناسب درون سازمانی با سایر حوزه های معاونت بهداشت به منظور جلب همکاری های درون بخشی با هدف ترویج فرهنگ سلامت

۵) پیگیری اجرای مفاد تفاهم نامه های همکاری با سایر دستگاه ها / سازمان های مرتبط به منظور تبلیغ و ترویج فرهنگ سلامت

۶) بهره گیری از ظرفیت کانال های ارتباطی متنوع با توجه خاص به فرهنگ سلامت در راستای تبلیغ و ترویج فرهنگ سلامت گروه های آسیب پذیر

۷) بهره گیری از ظرفیت داوطلبان سلامت بویژه سفیران دانش آموزی و دانشجویی، طلاب در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه

۸) بهره گیری از ظرفیت برنامه خودمراقبتی سازمانی در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه و سبک زندگی سالم

۹) بهره گیری از ظرفیت گروه های خودیار در ارتقای فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم

۱۰) بهره گیری از ظرفیت نیروهای جهادی و تشکل های مردمی در راستای ترویج فرهنگ سلامت

۱۱) بهره گیری از ظرفیت مشارکت مالی مردم و خیرین در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه

۱۲) بهره گیری از ظرفیت مساجد در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه

۱۳) بهره گیری از ظرفیت پایگاه های بسیج در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه

۱۴) بهره گیری از ظرفیت عناصر فرهنگی جامعه از جمله روحانیون، آموزگاران تأثیرگذار و علاقمند در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه

۱۵) بهره گیری از ظرفیت مؤسسات فرهنگی و هیأت های مذهبی در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه

۱۶) برگزاری جشنواره / رویداد / مسابقات در خصوص ارتقای فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم

۱۷) تعامل با اداره کل کتابخانه های عمومی استان و بهره گیری از ظرفیت متخصصین بعنوان نویسنده جهت ترویج فرهنگ سلامت از طریق نشریات نهاد کتابخانه های عمومی کشور

۱۸) تعامل با اداره کل کتابخانه های عمومی استان در خصوص حضور داوطلبین سلامت در برنامه کتابخانه‌های اشتغال آفرین (کسب و کار خرد داوطلبان سلامت)

۱۹) تعامل با اداره کل کتابخانه های عمومی استان در خصوص توزیع کتاب‌های حوزه سلامت مورد تأیید وزارت بهداشت (فهرستی، موضوعی) و تسهیل دسترسی مخاطبین در فرهنگ سازی سلامت

۲۰) تعامل با اداره کل کتابخانه های عمومی و اداره کل میراث فرهنگی استان در خصوص مشارکت در اطلاع رسانی، تسهیل دسترسی و ترویج رسانه های علمی در حوزه فرهنگ سلامت

۲۱) تعامل با ظرفیت های فرهنگی استان در خصوص تولید و تسهیل درج مطالب آموزشی هنری مرتبط با فرهنگ سلامت (کتاب صوتی و ...) و رویدادهای مشترک در سایت آموزشی و فرهنگی دانشگاه علوم پزشکی.

۲۲) تعامل با ظرفیت های تبلیغی فرهنگی استان در خصوص تقویم مشترک رویدادهای فرهنگی، برگزاری جشنواره مشترک / رویدادهای مجازی و غیر مجازی مشترک فرهنگی و مسابقات کتاب خوانی

۲۳) تعامل با اداره کل کتابخانه های عمومی استان در خصوص برگزاری مسابقات کتاب خوانی سلامت در روستاهای تحت پوشش کتابخانه سیار در موضوعات فرهنگ سلامت

۲۴) تعامل با اداره کل کتابخانه های عمومی استان در خصوص فرهنگ سازی سلامت ذیل مسئولیت اجتماعی اعضای هیأت علمی و دانشجویان

۲۵) تعامل با اداره کل کتابخانه های عمومی استان در خصوص همکاری در ترویج فرهنگ کتابخانه و کتاب خوانی در سه قشر داوطلبان سلامت، نخبگان و آحاد جامعه

۲۶) تعامل با اداره کل کتابخانه های عمومی استان در خصوص همکاری مشترک در ایجاد و ترویج کتابخانه‌های ارتقا دهنده سلامت (جامعه نگر) و ترویج سبک زندگی سالم
۲۷) تعامل با ادارات و ظرفیت های فرهنگی مذهبی استان در خصوص همکاری برای جلب مشارکت کارکنان به عنوان داوطلبان سلامت
۲۸) تعامل با اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان و حوزه علمیه در خصوص ارائه دوره آموزشی (واحد سلامت) ضروریات سلامت جهت مدیران و کارکنان آن اداره کل
۲۹) تعامل با اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان در خصوص برگزاری دوره های حضوری و آنلاین روزآمد در خصوص فرهنگ سلامت در سفر با بهره گیری از کانال های مجازی و رسمی دولتی
۳۰) تعامل با اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان در خصوص مشارکت در راه اندازی محیط ارتقا دهنده سلامت
۳۱) هماهنگی و همکاری با سازمان صدا و سیمای استان و سایر رسانه های جمعی برای توسعه و فرهنگ سازی سلامت در شبکه های استانی براساس اولویت های مبتنی بر نیازسنجی سلامت جامعه و اولویت های آموزشی فرهنگی حوزه معاونت بهداشت
۳۲) همکاری با شورای فرهنگ عمومی در راستای ارتقای فرهنگ سلامت جامعه
۳۳) مشارکت در فرهنگ سازی و اطلاع رسانی اجرای برنامه پزشک خانواده و نظام ارجاع
۳۴) انجام مکاتبات و ارسال گزارش های لازم
۳۵) پاسخگویی مناسب به کلیه تماسهای حضوری و غیر حضوری مراجعان در چارچوب وظایف مربوطه
۳۶) اهتمام جهت حسن اجرای ضوابط و مقررات و دستورالعملهای ابلاغی در زمینه شغل مورد تصدی
۳۷) انجام سایر امور ارجاعی در چارچوب پست مورد تصدی در صورت لزوم

شرح وظایف برنامه‌ریزی / سازماندهی/ نظارت/ هماهنگی

۱) تهیه و تدوین برنامه عملیاتی ارتقای فرهنگ سلامت
۲) برگزاری منظم دوره ای کارگروه استانی فرهنگ سلامت
۳) برنامه ریزی جهت نیازسنجی فرهنگ سلامت شهرستان های تحت پوشش
۴) همکاری در برگزاری جلسات کارگروه استانی فرهنگ سلامت شامل تعیین دستور کار مناسب، نوشتن و ارسال صورتجلسه و پیگیری اجرای مصوبات مربوطه
۵) تعامل با صدا و سیمای استان به منظور مشارکت در سیاست گذاری های بخش سلامت و مشارکت و نظارت تخصصی در تهیه محتوا های سلامت محور آن حوزه
۶) ارزشیابی اقدامات انجام شده در برنامه های ارتقای فرهنگ سلامت (بررسی شاخص‌های برنامه)
۷) جمع آوری، تحلیل، بازخورد آمار مربوط به فعالیت های فرهنگ سلامت شهرستان های تابعه
۸) شرکت فعال در جلسات کمیته های مختلف تخصصی مربوطه و ارائه نظر کارشناسی
۹) استخراج و تحلیل وضعیت شاخص های مربوطه
۱۰) مستند سازی و تهیه گزارش از فعالیت های اجرا شده به صورت فصلی

۱۱) انجام پایش و ارزشیابی و بازدیدهای نظارتی از واحدهای تابعه، تهیه گزارش بازدید و پیگیری موارد نقص

شرح وظایف آموزش/پژوهش/نوآوری/ بهبود کیفیت

۱) تشکیل کمیته علمی با حضور اساتید مرتبط به منظور انجام مشاوره های لازم در خصوص موارد فنی در حوزه فرهنگ سلامت
۲) برگزاری جلسات منظم دوره ای کمیته علمی با دستور کار مشخص
۳) برون سپاری پژوهش های مورد نیاز در حوزه فرهنگ سلامت به دانشکده ها و مراکز تحقیقاتی مرتبط
۴) ارائه مشاوره فنی در زمینه فرهنگ سلامت به واحدهای زیر مجموعه و سایر سازمان ها، ادارات و نهادها در منطقه
۵) توانمندسازی کارشناسان آموزش و ارتقای سلامت شهرستان های تابعه برای ایفای وظیفه تخصصی در برنامه های فرهنگ سلامت
۶) حمایت از ایجاد و توسعه منابع علمی، رسانه ها و بانک های اطلاعاتی در خصوص فرهنگ سلامت در منطقه
۷) همکاری و مشارکت در طراحی و اجرای پژوهش های کاربردی در حوزه فرهنگ سلامت در سطح منطقه
۸) شرکت فعال در دوره های آموزشی در جهت ارتقای معلومات و توانمندی های شغلی
۹) همکاری و مشارکت با واحد های ستادی در خصوص برگزاری کارگاه های مختلف آموزشی
۱۰) استفاده از فناوری اطلاعات برای تسهیل و تسریع در انجام امور از طریق سامانه های الکترونیکی
۱۱) استعدادیابی و جلب حمایت از فعالیت های مردمی در حوزه هنر و فرهنگ سلامت و گزارش به سطوح بالاتر

مراحل اجرای برنامه:

۱) تشکیل جلسات هماهنگی و حمایت طلبی به ریاست معاون بهداشت و با حضور مدیران گروه/ کارشناسان مسوول سایر واحدها به منظور معرفی برنامه و جلب حمایت از برنامه
۲) برگزاری جلسات توجیهی برای کارشناسان گروه آموزش و ارتقای سلامت دانشگاه و مراکز تابعه توسط رییس گروه/ کارشناس آموزش و ارتقای سلامت
۳) تشکیل کارگروه فرهنگ سلامت استان و توجیه همکاران برون سازمانی در خصوص کارگروه مذکور
۴) صدور ابلاغ اعضا توسط رئیس کارگروه فرهنگ سلامت استانی (معاون بهداشت)
۵) تعیین نیازهای فرهنگ سلامت جامعه بر اساس "فرایند تعیین دستور کار جلسات شورا"
۶) استخراج و تحلیل شاخص های "برنامه ارتقای فرهنگ سلامت و سبک زندگی سالم"
۷) طراحی و اجرای مداخلات برای بهبود شاخصها

اعضای کارگروه کشوری فرهنگ سلامت:

۱) معاون بهداشت وزارت بهداشت (رئیس کارگروه)
۲) مدیرکل دفتر آموزش و ارتقای سلامت معاونت بهداشت وزارت بهداشت (دبیر کارگروه)
۳) معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۴) معاون امور فرهنگی و تبلیغ سازمان تبلیغات اسلامی
۵) رئیس سازمان بهزیستی کشور
۶) معاون وزیر و رئیس سازمان امور اجتماعی وزارت کشور
۷) معاون امور فرهنگی و توسعه همگانی وزارت ورزش و جوانان
۸) معاون تربیت بدنی و سلامت آموزش و پرورش
۹) معاون فرهنگی اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
۱۰)معاون فرهنگی و دانشجویی وزارت بهداشت
۱۱)معاون امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران
۱۲)رئیس شورای سیاست گذاری سلامت سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران
۱۳)معاون مشارکت های اجتماعی سازمان امور اجتماعی وزارت کشور
۱۴)معاون گردشگری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
۱۵)معاون سازمان صدا و سیما و رئیس سازمان تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی (ساترا)
۱۶)معاون تبلیغ و امور فرهنگی مرکز مدیریت حوزه های علمیه قم
۱۷)معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی
۱۸)رئیس ستاد عالی کانون های فرهنگی هنری مساجد
۱۹)معاون فرهنگی شورای سیاست گذاری ائمه جمعه
۲۰)معاون مطبوعاتی و اطلاع رسانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۲۱)مدیر کل حوزه ریاست معاونت ریاست جمهوری در امور زنان و خانواده
۲۲)مدیر کل امور زنان و خانواده وزارت کشور
۲۳)معاون فرهنگی و هنری سازمان بسیج مستضعفین
۲۴)۴ نفر مشاور علمی از اساتید برجسته در حوزه فرهنگ سلامت به انتخاب رئیس کارگروه فرهنگ سلامت

اعضای کارگروه استانی فرهنگ سلامت:

۱) معاون بهداشت دانشگاه علوم پزشکی (رئیس کارگروه)
۲) رئیس گروه آموزش و ارتقای سلامت معاونت بهداشت دانشگاه علوم پزشکی (دبیر کارگروه)
۳) معاون امورهنری و سینمایی اداره کل فرهنگ و ارشاد استان
۴) معاون فرهنگی پژوهشی و آموزشی اداره کل سازمان تبلیغات اسلامی استان
۵) مدیرکل بهزیستی استان
۶) معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استانداری
۷) معاون امور فرهنگی و توسعه همگانی وزارت ورزش وجوانان
۸) رئیس اداره ی سلامت و تندرستی اداره کل آموزش و پرورش استان
۹) مدیر امور اجتماعی اداره کل تعاون کار و رفاه اجتماعی استان
۱۰)معاون فرهنگی و دانشجویی دانشگاه
۱۱)معاون فرهنگی و اجتماعی شهرداری
۱۲)رئیس شورای سیاست گذاری سلامت سازمان صدا و سیمای استان
۱۳)مدیرکل امور اجتماعی و فرهنگی استانداری
۱۴)معاون گردشگری اداره کل میراث فرهنگی ِگردشگری و صنایع دستی استان
۱۵)معاون فضای مجازی صدا و سیمای مرکز استان
۱۶) نماینده مجمع رستا (رسانه های صوت و تصویر فراگیر) در استان
۱۷)معاون تبلیغ و امور فرهنگی مرکز مدیریت حوزه های علمیه استان
۱۸)معاون علوم پزشکی دانشگاه آزاد اسلامی استان
۱۹)مدیر ستاد هماهنگی کانون های فرهنگی هنری مساجد اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۲۰)مدیر دفتر نمایندگی شورای سیاست گذاری ائمه جمعه
۲۱)رئیس مطبوعات و تبلیغات اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان
۲۲)مدیرکل امور بانوان و خانواده استانداری
۲۳)معاون فرهنگی و هنری سپاه استان*
۲۴) ۴ نفر مشاور علمی از اساتید برجسته در حوزه فرهنگ سلامت به انتخاب رئیس کارگروه فرهنگ سلامت

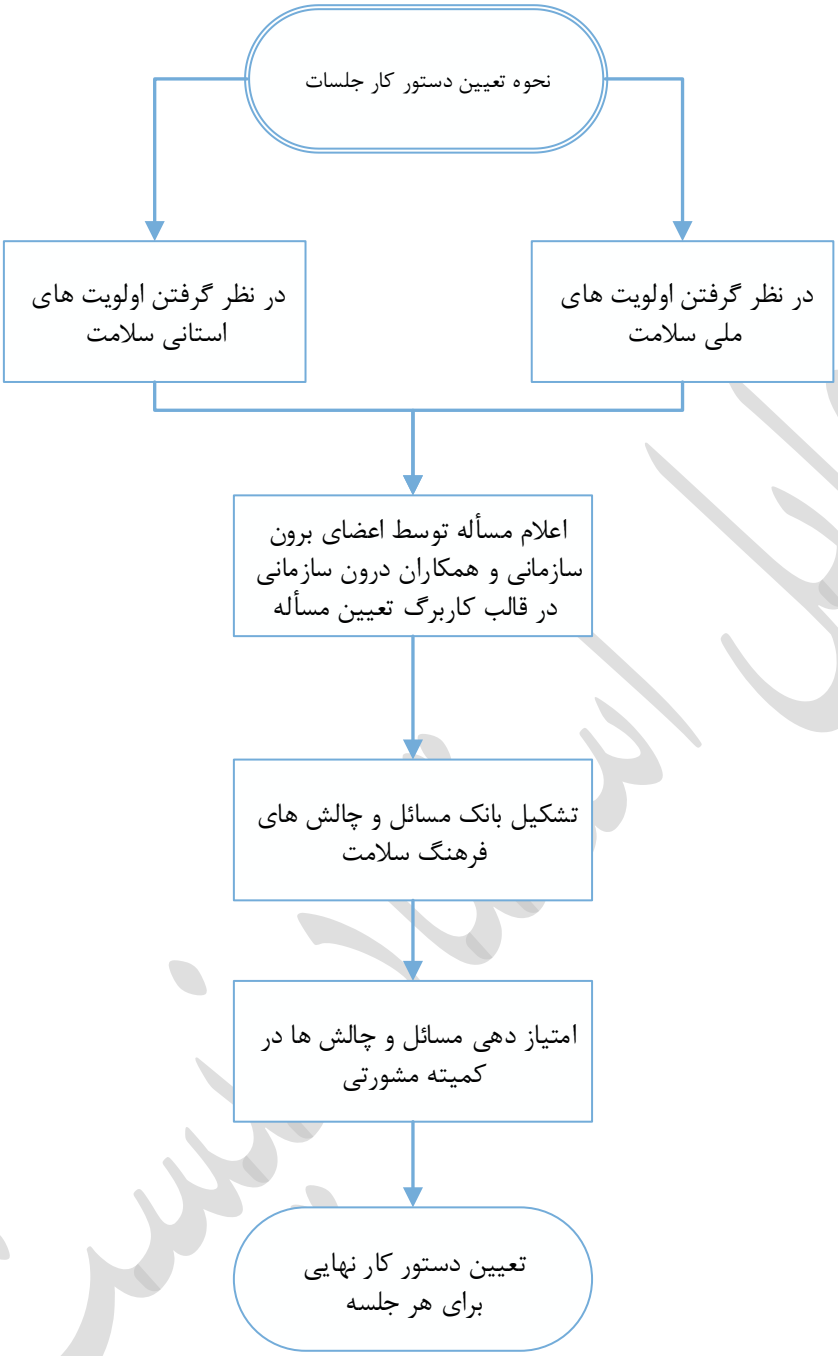
* در صورت عدم حضور اعضای شورای استانی فرهنگ سلامت، نماینده ثابت تام الاختیار آن سازمان / دستگاه در جلسات حضور پیدا کنند.

معیارها و روش انتخاب اعضای کارگروه استانی فرهنگ سلامت:

- نماینده سازمان های مرتبط با معرفی بالاترین مقام ارشد سازمان و تأیید کارگروه فرهنگ سلامت برای مدت ۲ سال انتخاب می گردد.
- ابلاغ اعضا توسط رئیس کارگروه فرهنگ سلامت صادر می گردد.
- فرد مورد نظر باید معیارهای زیر را داشته باشد:
  - علاقمندی و توانایی انجام وظایف
  - حداقل داشتن مدرک تحصیلی لیسانس یا فوق لیسانس
  - سایقه اجرایی مرتبط با وظایفی که در کارگروه فرهنگ سلامت به عهده خواهد داشت
  - لازم است که برای اعضای کارگروه یک کارگاه توجیهی یک روزه به منظور آشنایی با مؤلفه های اجتماعی مؤثر بر سلامت و فرهنگ سلامت برگزار گردد

فرایند تعیین دستور کار جلسات کارگروه:

- در نظر گرفتن اولویت های ملی و استانی به منظور تعیین مسایل و چالش های فرهنگ سلامت
- اعلام مسائل و چالش های فرهنگ سلامت توسط **اعضای برون سازمانی** شورای فرهنگ سلامت استان و **همکاران درون سازمانی** معاونت های دانشگاه علوم پزشکی به دبیرخانه شورای فرهنگ سلامت استان در قالب کاربرگ های مشخص
- تشکیل بانک مسایل و چالش های فرهنگ سلامت در دبیرخانه شورای فرهنگ سلامت استان
- امتیازدهی به مسایل و چالش های فرهنگ سلامت در کمیته مشورتی متشکل از (معاون بهداشت، رئیس گروه آموزش و ارتقای سلامت، نماینده هر یک از معاونت های دانشگاه و ۴ نفر عضو کمیته علمی) با در نظر گرفتن امتیاز ۱ تا ۵ برای آیتم های مقبولیت سیاسی، اهمیت مسأله، قابلیت انجام، فوریت و مطابقت با برنامه توسعه جاری.
- اولویت بندی و انتخاب دستور کار

نحوه تعیین دستور کار جلسات
در نظر گرفتن اولویت های ملی سلامت
در نظر گرفتن اولویت های استانی سلامت
اعلام مسأله توسط اعضای برون سازمانی و همکاران درون سازمانی در قالب کاربرگ تعیین مسأله
تشکیل بانک مسائل و چالش های فرهنگ سلامت
امتیاز دهی مسائل و چالش ها در کمیته مشورتی
تعیین دستور کار نهایی برای هر جلسه

نحوه برگزاری جلسات:

- جلسات شورای فرهنگ سلامت استانی به صورت فصلی (۳ ماه یکبار) برگزار می گردد.
- جلسات شورا با حضور دو سوم اعضا رسمیت پیدا می کند.
- تصمیمات شورا با موافقت نصف بعلاوه یک حاضران در جلسه تصویب می شوند.
- دستور کار جلسه با دعوت نامه برای اعضا ارسال می گردد.
- لازم است قبل از برگزاری جلسه جهت یادآوری با تمام اعضا تماس گرفته شود و در صورت عدم امکان حضور در فرم صورتجلسه، غیبت با اطلاع قبلی ثبت گردد.
- در بخش اول جلسه (پیش از دستور کار) اخبار و رویدادهای مرتبط با ارتقای فرهنگ سلامت از طرف اعضای شورا (با در نظر گرفتن زمان مشخص) مطرح گردد. برخی از اخبار و رویدادهای مطرح شده روز می تواند به عنوان دستور کار در جلسات بعدی شورا طرح گردد.
- کلیه جلسات مستند شده و صورتجلسه برای همه اعضای کارگروه ارسال می گردد.
- حضور نماینده دستگاه ها / سازمان های مهمان با توجه به دستور کار بلامانع است. (با یا بدون حق رأی با نظر رئیس کارگروه)
- ثبت ساعت ورود خروج در فرم حضور و غیاب در ابتدا و انتهای جلسات الزامی است.
- پیگیری مصوبات و اطلاع رسانی به رسانه ها بر عهده دبیرخانه کارگروه خواهد بود.

ارائه گزارش به سطح ملی:

- گزارش برگزاری جلسات و پیگیری مصوبات به صورت ۳ ماه یکبار توسط دبیرخانه استانی به دبیرخانه ملی ارسال می گردد.

تبصره: هر گونه اقدام سازمانی، گروهی و انفرادی در خصوص فرهنگ سازی اولویت های حوزه سلامت از طریق این کارگروه طرح و پیگیری گردد و از تدوین و اجرای برنامه های موازی و خارج از کارگروه جلوگیری گردد.

پیوست ها

قابل استناد نیست

پیوست ۱ – کاربرگ تعیین مسأله و چالش های فرهنگ سلامت

تاریخ:	سازمان پیشنهاد دهنده:	سمت:	نام و نام خانوادگی:
عنوان مسأله			
علل ایجاد کننده مسأله	- ... - ... - ... - ... - ... - ... - ... - ... - ...		
عوارض ایجاد شده به دلیل وجود مسأله	- ... - ... - ... - ... - ... - ... - ... - ... - ...		